DZIENNIK URZĘDOWY MINISTERSTWA FINANSÓW

Warszawa, 27 grudnia 1955 | Nr 16 | Poz. 66 — 69

TREŚĆ:

66.

OKÓLNIK Nr KS 33/55

z dnia 6 grudnia 1955 r.

w sprawie księgowego ujęcia wyników przeszacowania zapasów w państwowych gospodarstwach rolnych na skutek wprowadzenia wewnętrznych cen zaliczeniowych.

W związku z postanowieniami uchwały Nr 862/55 Rady Ministrów z dnia 29 października 1955 r. w sprawie środków zmierzających do wzmocnienia rozrachunku gospodarczego i poprawienia rentowności Państwowych Gospodarstw Rolnych — Ministerstwo Finansów, Zarząd Księgowości wyjaśnia, co następuje:

1. Na skutek wprowadzenia z dniem 1 stycznia 1956 r. w Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR) systemu wewnętrznych cen zaliczeniowych, oprócz przeszacowania zapasów w związku ze zmianą cen artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych, przeprowadzić należy w PGR przeszacowanie zapasów:
   - — produktów roślinnych,
   - — produkcji roślinnej w toku,
   - — nawozów naturalnych,
   - — produktów pochodzenia zwierzęcego,
   - — inwentarza żywego,
   - — produkcji zwierzęcej w toku oraz
   - — towarów wysłanych (poza wyrobami przetwórczości rolniczej i towarami obcej produkcji).

2. Przy księgowym ujmowaniu wyników przeszacowania zapasów wymienionych w ust. 1 stosować należy odpowiednio przepisy okólnika Nr KS 30/55 Ministerstwa Finansów z dnia 25 października 1955 r. (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 14 poz. 61).

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosują się odpowiednio do pozostałych państwowych gospodarstw rolnych działających według zasad rozrachunku gospodarczego, na które rozciągnięto postanowienia uchwały Nr 862/55 Rady Ministrów z dnia 29 października 1955 r. w zakresie systemu wewnętrznych cen zaliczeniowych.

Z-ca Dyrektora Zarządu H. Druska

67.

OKÓLNIK Nr KS 34/55

z dnia 8 grudnia 1955 r.

w sprawie klasyfikacji i rozliczania kosztów ogólnofabrycznych

Ministerstwo Finansów, Zarząd Księgowości, podaje do wiadomości zasady klasyfikacji i rozliczania kosztów ogólnofabrycznych ewidencjonowanych na koncie 159 w Ramowym Planie Kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłu średniego i wielkiego.

Zasady niniejsze wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1956 r. jednocześnie uchyla się pismo okólne Departmentu Księgowości Ministerstwa Finansów Nr 18 z dnia 1 kwietnia 1954 r.

I. KLASYFIKACJA KOSZTÓW OGÓLNOFABRYCZNYCH

A. Koszty administracyjno-gospodarcze

1. Płace pracowników zarządu

Do pozycji tej zalicza się płace podstawowe i uzupełniające oraz przypadające od nich składki na ubezpieczenia społeczne pracowników zarządów przedsiębiorstw, podlegających na mocy zarządzenia Ministra Finansów z dnia 1 sierpnia 1955 r. (Monitor Polski Nr 77, poz. 936) kontroli przestrzegania dyscypliny finansowej w zakresie etatów, stawek i funduszu płac, zwanej w skróceniu — w dalszej części niniejszego okólnika — „rejestracją etatów" względnie „rejestracją funduszu płac".

Powyższe odnosi się do:

a) zarządów przedsiębiorstw przemysłowych jednozakładowych oraz zarządów przedsiębiorstw przemysłowych pod zarządem przymusowym,

b) zarządów zakładów przemysłowych działających według zasad pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego,

c) zarządów przedsiębiorstw przemysłowych wielozakładowych.

Nie zalicza się do tej pozycji płac pracowników, pełniących funkcje zarządzania w zakładach działających według zasad wewnętrznego ograniczonego rozrachunku gospodarczego, chyba, że zostali oni dodatkowo objęci rejestracją etatów.

O zaliczeniu danego pracownika do zarządu przedsiębiorstwa (zakładu) winien decydować zatwierdzony we właściwym trybie schemat organizacyjny tego przedsiębiorstwa (zakładu), zawierający podział wszystkich jego komórek i stanowisk na „zarząd" i „ruch". W ramach zarządu przedsiębiorstwa (zakładu) należy brać pod uwagę zarówno pracowników inżynieryjno-technicznych i administrcyjno-biurowych w grupie przemysłowej, jak też pracowników obsługi w zarządzie tj. woźnych, gońców, sprzątaczy(czek) pomieszczeń administracyjnych, portierów, palaczy i szatniarzy w pomieszczeniach administracyjnych oraz kierowców samochodów osobowych, w przypadku, gdy pracownicy ci nie wchodzą w skład personelu odrębnego wydziału.

Do pozycji tej nie zalicza się płac pracowników, należących w myśl instrukcji w sprawie opracowania projektu Narodowego Planu Gospodarczego — do grupy działalności nieprzemysłowej i, w związku z tym, nie objętych rejestracją etatów; w szczególności nie zalicza się tu płac personelu administracji gospodarki nieprzemysłowej (Wn konto 167) oraz pracowników zatrudnionych przy kontraktacji i skupie (Wn konto analityczne 121).

Jednocześnie zaznacza się, że we wszystkich przypadkch wątpliwych — o zaliczeniu płac poszczególnych kategorii pracowników do omawianej pozycji winno rozstrzygać to, czy pracownicy ci objęci zostali rejestracją etatów.

Analityczna ewidencja kosztów winna umożliwić wydzielenie, dla potrzeb sprawozdawczości, premii zmiennych (nie objętych rejestracją funduszu płac), np. tzw. premii produkcyjnych, premii wypłaconych z tytułu obniżki kosztów oraz innych niestałych premii regulaminowych.

2. Delegacje, przejazdy i przeniesienia

Pozycja ta obejmuje:

1) Koszty zamiejscowych (krajowych i zagranicznych) wyjazdów służbowych, łącznie z noclegami i dietami, oraz koszty przejazdów miejscowych obcymi środkami loko-

mocji tj. tramwajami, autobusami, taksówkami itd., odnoszące się do całej działalności przedsiębiorstwa (łącznie z zaopatrzeniem i komórkami ruchu), z wyjątkiem, wyodrębnionych w planach finansowych, delegacji, związanych:

a) z wykonywaniem, wchodzących w zakres zamówienia, czynności produkcyjnych u odbiorców (np. montażu i regulacji wytwarzanych lub remontownych urządzeń), o ile w myśl instrukcji branżowych zalicza się je do kosztów specjalnych,
b) z robotami gwarancyjnymi u odbiorców,
c) z uruchamianiem nowej produkcji,
d) z przypadkami określonymi w instrukcjach branżowych (np. w przemyśle spożywczym — kontraktacje i skup);

2) Koszty związane z przeniesieniami służbowymi pracowników przedsiębiorstwa i ich rodzin, obejmujące m. in. koszt przejazdu, przewóz mienia, diety, wypłaty na rzecz pracowników (zapomogi), związane z przeniesieniem, o ile są one przewidziane odpowiednimi przepisami, oraz płace (wraz z narzutami) robotników, pracowników obsługi, straży i ew. uczniów — za czas przeznaczony na przeniesienie służbowe.

3. Pozostałe koszty administracyjno-gospodarcze

W pozycji tej ewidencjonuje się łącznie wszelkie pozostałe koszty administracyjno-gospodarcze, a w szczególność:

1) Koszty związane z eksploatacją własnych samochodów osobowych lub innych własnych środków lokomocji (paliwo, ogumienie, remonty, amortyzacja, koszty garażowania itd.) — z wyłączeniem płac kierowców zaliczonych do pracowników etatowych obsługi w zarządzie (ewidencjonowanych w poz. 1). O ile cały transport, w tym także transport osobowy, ujęto w schemacie organizacyjnym przedsiębiorstwa, a w konsekwencji także w planowaniu i w księgowej ewidencji kosztów, jako wydział pomocniczy („ruch") albo też jako odrębny dział gospodarki nieprzemysłowej, wówczas wlicza się do tej pozycji, w łącznej sumie, skalkulowany koszt usług przewozu; w tym przypadku płace kierowców osobowych wliczane są — zamast do poz. 1 kosztów administracyjno-gospodarczych — do kosztów wydziału transportowego (gospodarki transportowej), gdzie zalicza się również wszelkie nakłady rzeczowe transportu osobowego.

2) Koszty biurowe, a mianowicie: opłaty pocztowe, telefoniczne, telegraficzne, radiowe itp., koszty usług biura rozliczeń, koszty utrzymania i remontu telefonów, łącznic i sieci telefonicznej na terenie zakładu, koszty amortyzacji, napraw i konserwacji maszyn biurowych (maszyn do liczenia, pisania, powielania itd.), koszty materiałów i przyborów kancelaryjnych i księgowych (np. pieczątki, zszywacze, papier, atrament, ołówki), koszty wydawnictw zarówno periodycznych (np. abonowanie dzienników, pism technicznych), jak też książkowych, koszty druków sprawozdawczych, formularzy do dokumentacji itp., koszty prac introligatorskich i drukarskich, wykonywanych przez obcych, koszty przygotowania gazetek zakładowych i własnych wydawnictw informacyjnych (katalogów, prospektów, cenników, instrukcji) i inne tym podobne koszty biurowe całego przedsiębiorstwa tj. zarówno komórek zarządu jak i komórek ruchu.

W drodze wyjątku nie zalicza się do tej pozycji:

a) kosztów działu konstrukcyjnego a w szczególności materiałów i przyborów kreślarskich i technicznych, zużywanych przez dział konstrukcyjny (wzgl. komórki analogiczne); koszty te należy zaliczyć do odpowiedniej pozycji kosztów ogólnoprodukcyjnych,
b) kosztów wydawnictw okolicznościowych, periodycznych lub książkowych (np. podręczników) związanych ze szkoleniem, z popularyzacją bezpieczeństwa i higieny pracy oraz z popieraniem racjonalizacji i wynalazczości; koszty te należy zaliczyć do odpowiedniej pozycji kosztów ogólnoprodukcyjnych (w przypadku kosztów BHP — za pośrednictwem konta 154).
Zwraca się jednocześnie uwagę, że w odniesieniu do wydawnictw wchodzących w skład biblioteki fachowej przedsiębiorstwa — obowiązują zasady ewidencji, podane w piśmie okólnym Nr 14 Ministerstwa Finansów, Departamentu Księgowości z dnia 13 marca 1954 r. (Nr KS 1482/1/54).

3) Koszty utrzymania pomieszczeń i inwentarza administracyjno-gospodarczego tj. amortyzacja, remonty bieżące i konserwacje (np. wstawianie szyb, malowanie), oświetlenie (np. prąd, żarówki, drut, izolacja), ogrzewanie (np. paliwo, usługi kotłowni), zaopatrzenie w wodę, utrzymanie czystości (miotły, szczotki, pasta do podłóg, ścierki itp.) i inne tym podobne nakłady w budynkach i pomieszczeniach zajętych na biura komórek zarządu przedsiębiorstwa (zakładu) jak również amortyzacja (zużycie) i utrzymanie sprzętu gospodarczego (ruchomości), w tym także mebli biurowych, w biurach zarządu. W przypadku, jeśli pomieszczenie lub inwentarz nie są własnością przedsiębiorstwa do pozycji tej zalicza się czynsz (tenutę dzierżawną). W przypadkach, gdy dany obiekt np. budynek, służy kilku przeznaczeniom, koszty jego amortyzacji i utrzymania mogą być zaliczane według przeznaczenia głównego.

4) Koszty urządzania narad, konferencji, wystaw, akademii — łącznie z kosztamii dekoracji budynków i pomieszczeń.

B. Koszty ogólnoprodukcyjne

1. Utrzymanie obiektów ogólnego przeznaczenia

Pozycja ta obejmuje koszty amortyzacji lub czynsz, remonty bieżące i konserwacje (np. wstawianie szyb, malowanie), oświetlenie (np. prąd, żarówki, drut, izolacja), ogrzewanie (np. paliwo, usługi kotłowni), zaopatrzenie w wodę, utrzymanie czystości (np. miotły, szczotki, pasta do podłóg, ścierki) i inne tym podobne nakłady ogólnogospodarcze w budynkach (w pomieszczeniach) zajętych na przyzakładowe przychodnie lekarskie, punkty felczerskie i lekarskie, radiowęzły, świetlice, urządzenia kulturalno-oświatowe, sportowe i inne tym podobne.

Do pozycji tej zalicza się również:

— koszty amortyzacji ewidencjonowanych w księgach przedsiębiorstwa budynków i budowli użytkowanych przez placówki akcji socjalnej, jak również koszty amortyzacji i utrzymania budynków i budowli powstałych, bądź zakupionych, ze środków funduszu zakładowego, o ile nie stanowią gospodarki nieprzemysłowej, wówczas bowiem odnosi się je na konto 167 (por. wydane w tej sprawie okólniki Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów: Nr KS 6/55 z dnia 29 marca 1955 r. — Dz. Urzędowy Min. Fin. Nr 6 oraz Nr KS 19/55 z dnia 20 maja 1955 r. — Dz. Urzędowy Min. Fin. Nr 7);
— koszty amortyzacji i utrzymania uzbrojenia i ogrodzenia terenów fabrycznych, m.in. — zakładowej sieci kanalizacji, dróg, torów, bocznic, o ile te ostatnie nie wchodzą w skład wyodrębnionych w ewidencji wydziałów pomocniczych, wówczas bowiem odnosi się je na konto 153 „Produkcja pomocnicza",
— koszty amortyzacji i utrzymania stacji transformatorowych, rozdzielczych, sieci przesyłowej itp. w przypadku, gdy zakład nie posiada własnych generatorów energii oraz gdy nie powołano specjalnej komórki ruchu, obsługującej stale te urządzenia i czuwającej nad ich eksploatacją, wówczas bowiem koszty te odnosi się w ciężar wyodrębnionego wydziału energetycznego w ramach konta 153 „Produkcja pomocnicza",
— koszty utrzymania zieleńców na terenie fabryki oraz koszty utrzymania porządku i czystości na placu fabrycznym (np. wywóz śmieci),
— koszty amortyzacji i utrzymania ogólnozakładowych urządzeń BHP np. łaźni, szatni, komór dezynfekcyjnych, z wyjątkiem kosztów zużycia środków do mycia, dezynfekcji itp. oraz kosztów wykonania robót (remontów), mających bezpośredni wpływ na polepszenie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy; koszty te odnosi się, za pośrednictwem konta 154, do poz. „Bezpieczeństwo i higiena pracy".
— koszty amortyzacji i utrzymania ewentualnie innych obiektów, nie objętych ewidencją na kontach 153 „Produkcja pomocnicza", 158 „Koszty wydziałowe", 167, „Gospodarka nieprzemysłowa" lub w pozostałych pozycjach kosztów ogólnofabrycznych.

W przypadkach, gdy dany obiekt np. budynek, służy kilku przeznaczeniom, koszty jego amortyzacji i utrzymania mogą być zaliczane według przeznaczenia głównego.

Zwraca się uwagę, że w zakresie kosztów osobowych w pozycji tej można podawać jedynie płace i ubezpieczenia pracowników nie objętych rejestracją etatów, a więc np. rzemieślników, robotników gospodarczych, o ile nie stanowią personelu wydziałów produkcyjnych względnie gospodarki nieprzemysłowej.

2. Utrzymanie magazynów ogólnofabrycznych

Pozycja ta obejmuje koszty — analogiczne do podanych w poz. „Utrzymanie obiektów ogólnego przeznaczenia" — a dotyczące ogólnofabrycznych magazynów materiałów, półfabrykatów i wyrobów gotowych, łącznie z kosztami utrzy-

mania (amortyzacji, remontów, konserwacji), napędu i obsługi urządzeń przeładunkowych przy tych magazynach (dźwigów, transporterów itp.) oraz innych urządzeń pomocniczych (np. pił, nożyc, gilotyn).

Pozycja ta obejmuje także płace i ubezpieczenia robotników zatrudnionych w tych magazynach oraz pracowników administracyjno- biurowych, chyba, że objęto ich rejestracją etatów, wówczas bowiem płace te odnosi się do poz. „Płace pracowników zarządu".

O ile w przedsiębiorstwie znajduje się kilka magazynów ogólnofabrycznych, wlicza się tu również koszty transportu międzymagazynowego, a w szczególności koszty utrzymania i obsługi własnych urządzeń transportowych wzgl. usługi innych wydziałów.

Koszty utrzymania magazynów podręcznych (wydziałowych) oraz koszty transportu materiałów i wyrobów między poszczególnymi wydziałami oraz między magazynami ogólnymi i wydziałami zalicza się do kosztów odpowiednich wydziałów.

3. Utrzymanie działu konstrukcyjnego i laboratorium

W pozycji tej wykazuje się koszty działalności własnego działu (biura) konstrukcyjnego, np. w przemyśle maszynowym, względnie — laboratorium ogólnozakładowego, np. w przemyśle chemicznym.

W przypadku jednoczesnego wystąpienia w danym przedsiębiorstwie (branży) działu konstrukcyjnego i laboratorium — w ewidencji analitycznej kosztów obie te komórki należy wykazywać osobno, natomiast w sprawozdaniu z wykonania planu kosztów ogólnofabrycznych można je połączyć.

Zakres kosztów utrzymania tych komórek jest analogiczny do podanego przy poz. „Utrzymanie obiektów ogólnego przeznaczenia" z tym, że:

1) w odniesieniu do działu konstrukcyjnego zalicza się tu ponadto zużycie materiałów, przyborów kreślarskich i technicznych, usługi wydziałów pomocniczych oraz innych przedsiębiorstw itp. nie zalicza się tu natomiast płac i ubezpieczeń pracowników inżynieryjno-technicznych, objętych poz. „Płace pracowników zarządu"; o ile dział konstrukcyjny korzysta z pomieszczeń wspólnych z innymi komórkami zarządu, dopuszcza się, aby koszty ogólnego utrzymania tych pomieszczeń (amortyzacja, remonty, oświetlenie, sprzątanie itd.) zaliczane były jednolicie do poz. „Pozostałe koszty administracyjno-gospodarcze".

2) w odniesieniu do laboratorium ogólnozakładowego zalicza się tu m.in. płace i ubezpieczenia całego personelu, chyba, że objęto go rejestracją etatów, wówczas bowiem płace personelu odnosi się do pozycji „Płace pracowników zarządu". Ponadto pozycja ta obejmuje koszty zużycia odczynników, koszty materiałów i wyrobów pobranych do analizy itp., koszty analiz, ekspertyz, prób i badań laboratoryjnych, wykonanych dla przedsiębiorstwa na zlecenie; nie wlicza się tu natomiast analogicznych kosztów utrzymania laboratoriów stanowiących część składową poszczególnych wydziałów produkcyjnych względnie wydzielonych jako odrębne wydziały.

4. Ochrona mienia

Pozycja ta obejmuje:
- płace i ubezpieczenia członków straży przemysłowej i straży przeciwpożarowej (oficerów, podoficerów i szeregowych) nie objętych rejestracją etatów; płace te obejmują między innymi odpowiednią część wartości bezpłatnego umundurowania,
- amortyzację i utrzymanie wyposażenia straży (amortyzacja i utrzymanie sprzętu gaśniczego, pasy, hełmy, liny, uzbrojenie strażników itd.),
- opłaty za dozór obcy.

5. Nakłady finansowe.

W pozycji tej wykazuje się odsetki bankowe od kredytów na finansowanie działalności eksploatacyjnej, w tym także — od kredytów przeterminowanych, prowizje bankowe i opłaty manipulacyjne. Kary płacone za przeterminowanie faktur zalicza się do odrębnej pozycji kosztów nieprodukcyjnych.

6. Podatki, opłaty i świadczenia

W pozycji tej wykazuje się podatki (oprócz obrotowego i od operacyji nietowarowych), wszelkie opłaty administracyjne (rejestracyjne) i skarbowe, daniny i subwencje na różne cele, opłaty za ubezpieczenia rzeczowe środków obrotowych i ubezpieczenia kierowców od wypadku (auto-casco), świadczenia socjalne na rzecz pracowników, przewidziane ustawami lub umową zbiorową a nie objęte funduszem płac (np. renty i emerytury płacone przez zakład, nagrody dla jubilatów, odprawy pośmiertne, zwrot kosztów pogrzebu, wypłaty wynikające z karty górnika, hutnika, stoczniowca) oraz inne tym podobne.

Nie wlicza się do tej pozycji specjalnych opłat dotyczących poszczególnych wydziałów produkcyjnych, np. za dozór kotłów lub dźwigów, które to koszty obciążają konto 158 „Koszty wydziałowe" względnie 153 „Produkcja pomocnicza". Nie należy tu również wykazywać opłat sądowych i arbitrażowych, zaliczanych do kosztów nieprodukcyjnych.

7. Bezpieczeństwo i higiena pracy

W pozycji tej wykazuje się nakłady na BHP o charakterze eksploatacyjnym (przeniesione z konta 154), dotyczące terenów i urządzeń ogólnozakładowych.

Nakłady na BHP związane z terenem poszczególnych wydziałów produkcyjnych odnosi się w ciężar konta 158 „Koszty wydziałowe" względnie 153 „Produkcja pomocnicza".

Zakres nakładów na BHP regulują odrębne przepisy.

Zwraca się uwagę, że nie zalicza się tu płac personelu inżynieryjno-technicznego BHP („Płace pracowników zarządu"), jak również — amortyzacji i energii związanej z utrzymaniem ogólnozakładowych urządzeń BHP. („Utrzymanie obiektów ogólnego przeznaczenia").

8. Racjonalizacja i wynalazczość

Zalicza się tu finansowane ze środków obrotowych koszty racjonalizacji i wynalazczości, dotyczące całego przedsiębiorstwa, a zatem również wydziałów produkcyjnych; pozycja ta obejmuje w szczególności:
- koszty utrzymania administracji ruchu wynalazczego, z wyjątkiem płac pracowników inżynieryjno-technicznych zarządu przedsiębiorstwa, objętych rejestracją etatów; płace te ewidencjonuje się w poz. 1 kosztów administracyjno-gospodarczych,
- koszty utrzymania klubu techniki i racjonalizacji oraz koszty popularyzacji wynalazczości,
- koszty pomocy technicznej przy opracowywaniu projektów racjonalizatorskich,
- koszty przygotowania dokumentacji dla realizacji projektów oraz koszty prób,
- koszty związane z realizacją projektów,
- koszty wynagradzania twórców projektów racjonalizatorskich oraz inne tym podobne.

(Bliższe określenie kosztów racjonalizacji i wynalazczości zawiera zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 34 z dnia 8 marca 1955 r. — Biuletyn PKPG Nr 8, poz. 25).

9. .... (Wolna)

W pozycji tej poszczególne centralne zarządy przemysłu wydzielić mogą za zgodą właściwego ministerstwa — koszty objęte normalnie inną pozycją grupy B — „Koszty ogólnoprodukcyjne", np. pozycją „Pozostałe koszty ogólnoprodukcyjne", o ile jest to uzasadnione szczególnym znaczeniem tych kosztów w danej branży.

10. Pozostałe koszty ogólnoprodukcyjne

Pozycja ta obejmuje wszystkie inne, niewymienione w pozycjach 1—9, koszty, dotyczące ogólnej działalności przedsiębiorstwa, a w szczególności:

1) koszty uzupełniania i szkolenia kadr, finansowane ze środków obrotowych a obejmujące m.in.:
   - koszty werbunku pracowników i przyjmowania ich do pracy łącznie z kosztami zakwaterowania i dowozu zwerbowanych do miejsca pracy, lecz z wyłączeniem kosztów delegacji pracowników prowadzących akcję werbunkową, które wlicza się do poz. 2 kosztów administracyjno-gospodarczych,
   - koszty ogłoszeń, akcji propagandowej itp.,
   - koszty praktyk przemysłowych,
   - koszty organizowania kursów szkoleniowych i dokształcających łącznie z płacami i ubezpieczeniami robotników delegowanych na takie kursy lecz z pominięciem kosztów delegacji z tym związanych, które wlicza się do poz. 2 kosztów administracyjno-gospodarczych,
   - stypendia, płace i ubezpieczenia oraz wyposażenie w odzież uczniów względnie absolwentów szkół przysposobienia przemysłowego (płace wykazuje się tu tylko, o ile nie zarachowano ich jako robocizny bezpośredniej),
   - płace (dopłaty) przysługujące robotnikom i brygadzistom za szkolenie indywidualne i brygadowe,
   - koszty zakupu podręczników i pomocy szkolnych (por. poz. „Pozostałe koszty administracyjno-gospodarcze").

2) nie zaliczane do funduszu płac premie specjalne, wypłacane na podstawie doraźnych uchwał rządu,

3) koszty prowadzenia działalności normalizacyjnej (por. pismo okólne Min. Fin. KS 17317/3/52 z dnia 15.XII.1952 r.),

4) narzut na utrzymanie jednostki nadrzędnej,

5) koszty przeprowadzania inwentaryzacji (płace robotników), koszty przejmowania środków trwałych, koszty przeprowadzek,

6) płace i ubezpieczenia za czas nieobecności pracowników w związku z przejściowym wykonywaniem obowiązków społecznych i państwowych. (Nie dotyczy to pracowników zarządu przedsiębiorstwa, których płace zawsze wykazuje się w poz. 1 kosztów administracyjno-gospodarczych).

C. Koszty nieprodukcyjne

1. Kary za przestój obcego taboru

W pozycji tej wykazuje się kary za odmowę wykorzystania zamówionych środków przewozowych, kary za przestoje wagonów, barek, statków itd. przy załadowaniu i wyładowaniu (t.zw. „postojowe"), opłaty za przechowanie ładunków na stacjach kolejowych i przystaniach wodnych po ustalonym terminie odbioru. Do pozycji tej zalicza się również koszty powstałe na skutek omyłkowego skierowania dostaw oraz inne tym podobne koszty nieprodukcyjne, związane z transportem.

2. Kary za przeterminowanie faktur

W pozycji tej wykazuje się kary płacone dostawcom z tytułu niedotrzymania terminu płatności faktur (żądań zapłaty) z potrąceniem analogicznych kar otrzymanych od odbiorców; sposób kompensaty omówiono w uwadze końcowej do grupy „C".

3. Opłaty za przekroczenie limitu energii

W pozycji tej wykazuje się dodatkowe opłaty z tyt. przekroczenia limitów energii, pobierane od przedsiębiorstw przez zakłady zbytu energii oraz opłaty (opusty), związane z kształtowaniem się współczynnika mocy (t.zw. cosinus „fi"); sposób kompensaty dopłat i opustów omówiono w uwadze końcowej do grupy „C".

4. Ubytki i manka

W pozycji tej wykazuje się niezawinione manka i ubytki, stwierdzone w ogólnofabrycznych magazynach materiałów, wyrobów gotowych i półfabrykatów — z wyłączeniem strat o charakterze losowym i z potrąceniem nadwyżek (superat) w sposób, o którym mowa w uwadze końcowej do grupy „C". Manka i ubytki (superaty) w magazynach podręcznych (wydziałowych) zalicza się do kosztów wydziałowych.

5. Pozostałe koszty nieprodukcyjne

W pozycji tej wykazuje się inne kary i grzywny płacone za niedotrzymanie warunków umów oraz pozostałe koszty nieprodukcyjne dotyczące przedsiębiorstwa jako całości, z potrąceniem analogicznych sum otrzymanych; kompensaty dokonuje się w sposób omówiony w uwadze końcowej do grupy „C". Do pozycji tej zalicza się m. in. kary z tytułu nieprzestrzegania przepisów o obrocie opakowaniami, jak również zasądzone koszty sądowe i arbitrażowe.

Ponadto wlicza się tu koszty przestojów, powstałych z przyczyn zewnętrznych, nie stanowiących siły wyższej. Ewentualne odszkodowania z tego tytułu otrzymane od osób trzecich traktuje się jako dochody nieprodukcyjne, stosując kompensatę na zasadach omówionych w uwadze końcowej do grupy „C".

Uwaga do grupy „C".

Należy stosować następujące zasady wzajemnej kompensaty kosztów z dochodami nieprodukcyjnymi (karami otrzymanymi, superatami, opustami, odszkodowaniami):

Koszty księguje się wprost w ciężar konta 159 z odniesieniem do odpowiedniej pozycji grupy „C".

Dochody księguje się na stronie Ma konta 113 „Dochody przyszłych okresów" z podziałem według poszczególnych pozycji kosztów nieprodukcyjnych (jako sumy przeciwstawne).

Z końcem każdego miesiąca dochody te, pochodzące bądź z tego samego miesiąca, bądź z ubiegłych miesięcy, przenosi się z konta 113 na konto 159 do wysokości kosztów nieprodukcyjnych, poniesionych w danym miesiącu. Nie kompensuje się z bieżącymi dochodami kosztów zaliczonych w ubiegłych miesiącach. Kompensata przeprowadzana jest tylko w ramach poszczególnych pozycji kosztów nieprodukcyjnych, jednakże bez rozróżniania dalszych szczegółowych tytułów.

Z końcem roku ewentualną pozostałość dochodów na koncie 113 przenosi się na konto 201 „Straty i zyski".

II. ROZLICZENIE KOSZTÓW OGÓLNOFABRYCZNYCH

1. Przed przystąpieniem do ostatecznego rozliczenia kosztów ogólnofabrycznych, poniesionych w miesiącu sprawozdawczym — należy zaksięgować na stronie Ma konta 159:

1) kompensatę kosztów nieprodukcyjnych z dochodami nieprodukcyjnymi, przeprowadzoną według zasad podanych w cz. I w uwadze do grupy „C",

2) część kosztów działu konstrukcyjnego i laboratorium, dotyczącą:
— uruchomienia nowej produkcji (Wn 111 „Nakłady przyszłych okresów"),
— usług świadczonych na zewnątrz (Wn 195 „Sprzedaż usług").
Przy ustalaniu kosztów wymienionych w pkt 2 bierze się pod uwagę zarówno poz. „Utrzymanie działu konstrukcyjnego i laboratorium" jak też poz. „Płace pracowników zarządu" (płace pracowników objętych rejestracją etatów). Podstawą rozliczenia może być prowadzona w tych komórkach ewidencja czasu pracy pracowników inżynieryjno - technicznych, ewidencja ilości przeprowadzonych analiz itp.

3) różne inne dochody (zwroty kosztów) uzyskane od osób trzecich (np. w formie okresowego ryczałtu, czynszu, jednorazowej zapłaty za usługę) tytułem korzystania przez nich z ogólnych urządzeń przedsiębiorstwa, których koszty ewidencjonuje się na koncie 159, przykładowo:
— z centrali telefonicznej,
— z samochodów osobowych,
— z części budynków,
— z różnych obiektów ogólnego przeznaczenia itd.
Te spośród omawianych pozycji, które noszą charakter typowych usług nieprzemysłowych (np. transport ewidencjonowany na koncie 159) rozlicza się za pośrednictwem konta 195 „Sprzedaż usług"; pozostałe dochody odnosi się bezpośrednio w ciężar konta 074 „Inne należności i zobowiązania" wzgl. odpowiedniego konta środków pieniężnych.

2. Saldo konta 159, powstałe w wyniku wprowadzenia na stronę Ma wymienionych wyżej zapisów zmniejszających koszty ogólnofabryczne, rozlicza się proporcjonalnie do przyjętej w danej branży podstawy rozliczeniowej:

1) na wyroby i usługi (roboty) produkcji podstawowej oraz pomocniczej, podlegającej sprzedaży, w tym także na inwestycje i remonty kapitalne, noszące charakter robót przemysłowych (Wn konto 151 względnie konto 153) — w zasadzie według stawek rzeczywistych,

2) na narzędzia, przyrządy, opakowania i inne materiały, wykonane we własnym zakresie na skład (Wn konto 153 względnie 151) — w zasadzie według stawek rzeczywistych,

3) na roboty budowlano-montażowe, związane z inwestycjami i remontami kapitalnymi, wykonywanymi we własnym zakresie (Wn konto 153) — tylko w granicach ustalonych w odpowiednich przepisach zryczałtowanych stawek procentowych,

4) na wyroby produkcji ubocznej (Wn konto 153 względnie 151) — w zasadzie według stawek rzeczywistych, z tym jednak, że przy wyrobach metalowych produkcji ubocznej należy stosować narzuty w granicach 70% robocizny bezpośredniej, łącznie z narzutami (por. zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 28 stycznia 1955 r. — Monitor Polski Nr 10, poz. 112),

5) na braki i przestoje (Wn konto 161 względnie 162) — w zasadzie według stawek rzeczywistych.

3. Dopuszcza się możliwość stosowania planowanych stawek narzutu kosztów ogólnofabrycznych w odniesieniu do:
— wytworów produkcji pomocniczej, podlegających sprzedaży lub przekazywanych na skład do własnego użytku,
— braków i przestojów,
— produkcji w toku oraz półfabrykatów, nie podlegających samodzielnie sprzedaży,
o ile upraszcza to w sposób wydatny dokonywanie rozliczeń, nie powodując jednocześnie zniekształcenia kosztu własnego.

Przez stawki planowane rozumie się stawki wynikające z zatwierdzonego przez jednostkę nadrzędną planu techniczno-ekonomicznego — a przed jego zatwierdzeniem — z ostatniego projektu planu.

Branżowe instrukcje kalkulacyjne mogą także zezwolić na nieobciążanie w ogóle kosztami ogólnofabrycznymi produkcji w toku oraz półfabrykatów, nie podlegających samodzielnie sprzedaży, o ile uproszczenie to jest uzasadnione nieznacznymi rozmiarami względnie niewielkimi wahaniami remanentów produkcji niezakończonej; kosztami ogólnofabrycznymi obciąża się wówczas tylko produkcję gotową danego miesiąca.

4. Nie obciąża się kosztami ogólnofabrycznymi:

1) gospodarki nieprzemysłowej (poza wyrobami i usługami, będącymi przedmiotem sprzedaży wewnętrznej na rzecz gospodarki nieprzemysłowej),

2) kosztów sprzedaży i kosztów zakupu,

3) różnych robót i usług, np. remontów bieżących, rozliczanych wewnętrznie w obrębie rozdz. XIII „Produkcja i gospodarka nieprzemysłowa" w Ramowym Planie Kont.

Dyrektor Zarządu Z. Paryziński

68.

OKÓLNIK Nr KS 35/55
z dnia 10 grudnia 1955 r.
w sprawie księgowego ujęcia nakładów na bezpieczeństwo i higienę pracy

Ministerstwo Finansów, Zarząd Księgowości, działając w porozumieniu z Państwową Komisją Planowania Gospodarczego oraz Centralną Radą Związków Zawodowych, podaje następujące wyjaśnienia w sprawie zasad ewidencji nakładów na bezpieczeństwo i higienę pracy (BHP) w jednostkach gospodarki uspołecznionej na rozrachunku gospodarczym.

I. Nakłady eksploatacyjne.

1. Ewidencję nakładów eksploatacyjnych na BHP prowadzić należy na koncie 154 „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" w Ramowym Planie Kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłu średniego i wielkiego względnie na odpowiednich, wydzielonych na ten cel, kontach ramowych planów kont innych gałęzi gospodarki, w których sporządza się odrębne plany nakładów na BHP w ramach planów techniczno-ekonomicznych.

W urządzeniach analitycznych do konta „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" nakłady eksploatacyjne z tego zakresu ująć należy w następujących pozycjach:

A. Urządzenia zabezpieczające,
B. Odzież i obuwie specjalne,
C. Sprzęt ochrony osobistej,
D. Urządzenia dla higieny pomieszczeń
w tym: urządzenia klimatyzacyjne i wentylacyjne,
E. Urządzenia dla higieny procesów technologicznych,
F. Urządzenia higieniczno-sanitarne,
G. Inne.

Szczegółowy zakres rzeczowy wymienionych pozycji analitycznych reguluje „Nomenklatura nakładów na BHP", stanowiąca załącznik nr 1 pisma okólnego Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 26 z dnia 26 sierpnia 1955 r. w sprawie sposobu opracowania planów nakładów na urządzenia bezpieczeństwa i higieny pracy w ramach planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw (Biuletyn PKPG Nr 20, poz. 78).

2. Do poszczególnych pozycji analitycznych konta „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" zalicza się następujące kategorie (rodzaje) nakładów:

1) Do pozycji A. „Urządzenia zabezpieczające" zalicza się koszty wykonania we własnym zakresie (materiały, robocizna itd.), lub w trybie zlecenia innym jednostkom, robót mających bezpośredni związek z zapewnieniem bezpieczeństwa pracy na terenie zakładu lub poza zakładem — w miejscu wykonywania czynności produkcyjnych, o ile:

a) nie są one niezbędne dla normalnego prowadzenia procesów produkcyjnych,

b) nie stanowią remontów kapitalnych lub inwestycji, a zatem — mogą być finansowane ze środków obrotowych.

Przykładowo zalicza się tu koszty wykonania lub remontu zabezpieczeń (osłon) przy urządzeniach produkcyjnych i transportowych, przewodach elektrycznych, przejściach, otworach i zagłębieniach terenu oraz koszty oznaczania niebezpiecznych miejsc za pomocą odpowiednich urządzeń ostrzegawczych (znaków, tablic, sygnałów).

Przy robotach noszących charakter remontów bieżących konto „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" obciąża się po uprzednim zaewidencjonowaniu odnośnych kosztów na koncie „Remonty bieżące" o ile plan kont danej gałęzi gospodarczej przewiduje prowadzenie takiego konta.

2) Do pozycji B. „Odzież specjalna i obuwie specjalne" zalicza się: koszty zużycia odzieży specjalnej (ochronnej i roboczej) np. kombinezonów, kożuchów, płaszczy, fartuchów, rękawic oraz obuwia specjalnego — wydawanych pracownikom bezpłatnie lub częściowo odpłatnie na podstawie obowiązujących układów zbiorowych pracy i norm odzieży specjalnej; nie dotyczy to odzieży i obuwia służbowego, wchodzącego w skład tzw. bezpłatnego umundurowania, którego wartość stanowi część płacy uzupełniającej w ramach osobowego funduszu płac.

3) Do pozycji C. „Sprzęt ochrony osobistej" zalicza się: koszty zużycia sprzętu ochrony osobistej np. masek przemysłowych, pochłaniaczy, okularów, pasów bezpieczeństwa, hełmów górniczych.

4) Do pozycji analitycznych D—F zalicza się odpowiednio — na zasadach analogicznych do podanych w innych punktach — koszty wykonania robót (usług) oraz koszty zużycia materiałów i przedmiotów nietrwałych, mających na celu zapewnienie higieny pracy oraz odpowiednich ogólnych warunków higieniczno-sanitarnych na terenie zakładu lub poza zakładem w miejscu wykonywania czynności produkcyjnych.
Przykładowo zalicza się tu koszty racjonalizacji oświetlenia, koszty robót (remontów, konserwacji, drobnych przeróbek), mających na celu utrzymanie względnie poprawę stanu używalności urządzeń do wentylacji, klimatyzacji, łaźni, umywalni itp., koszty pokrywania podłóg środkami pyłochłonnymi, dezynfekowania materiałów grożących zakażeniem podczas procesu produkcyjnego, instalowania urządzeń ochronnych przed wpływami atmosferycznymi, zużycie mydła i ręczników, zakup biletów do łaźni, zużycie różnych środków dezynfekcyjnych.
Ponadto do poz. F „Urządzenia higieniczno-sanitarne" zalicza się koszty, wykonywanego we własnym zakresie w zakładzie lub przez obcych, prania i konserwacji (naprawy) względnie przeróbek odzieży specjalnej, obuwia specjalnego oraz sprzętu ochrony osobistej, w tym także ekwiwalent pieniężny wypłacany pracownikom za pranie i konserwacje, wykonywane przez nich we własnym zakresie.

5) Do pozycji G „Inne" zalicza się między innymi (na zasadach analogicznych do podanych przy poprzednich pozycjach):
— koszty wyposażenia punktów pierwszej pomocy (np. w materiały opatrunkowe, nosze) oraz wyposażenia wydziałów w apteczki pierwszej pomocy,
— koszty odżywiania ochronnego (np. tłuszcze, mleko i inne napoje),
— koszty popularyzacji zagadnień z zakresu BHP (zakup broszur, pism, plakatów), w tym także, finansowane ze środków obrotowych, koszty utrzymania i wyposażenia gabinetów ochrony pracy, urządzania wystaw, odczytów itp.

3. Nie należy księgować na koncie „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy":

1) kosztów osobowych a w szczególności:

a) płac i ubezpieczeń personelu inżynieryjno-technicznego BHP (st. inżyniera, inżyniera, technika) oraz ewentualnie personelu lekarsko-sanitarnego, które to płace zaliczać należy na odpowiednie konto kosztów ogólnych do pozycji, w której ewidencjonuje się płace kierownictwa (zarządu) przedsiębiorstwa,

b) płac innych osób zajętych stale lub dorywczo obsługą urządzeń BHP np. płac obsługi łaźni, szatni itd., które zaliczać należy do kosztów ogólnych; nie dotyczy to płac stanowiących część skalkulowanych kosztów, wykonywanych we własnym zakresie robót (usług), o których mowa w ust. 2,

2) kosztów amortyzacji środków trwałych, stanowiących urządzenia BHP np. ogrodzeń, urządzeń do klimatyzacji i wentylacji, urządzeń łaźni, które zaliczać należy do odpowiedniej pozycji kosztów ogólnych przedsiębiorstwa lub odcinka pracy (wydziału), w którym znajduje się dane urządzenie,

3) kosztów energii własnej lub obcej np. wody, światła, pary, zużywanych na potrzeby łaźni, komór dezynfekcyjnych itp., które należy traktować analogicznie do kosztów amortyzacji (pkt. 2),

4) kosztów odnawiania pomieszczeń produkcyjnych oraz kosztów utrzymania porządku i czystości na terenie wydziałów względnie obiektów i pomieszczeń ogólnych, które to koszty powinny być odniesione do odpowiedniej pozycji kosztów ogólnych przedsiębiorstwa lub właściwego odcinka pracy,

5) kosztów utrzymania zakładowych urządzeń socjalnych jak gabinety lekarskie, dentystyczne, żłobki, przedszkola itd.

4. W odniesieniu do przedmiotów nietrwałych, związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, a w szczególności do:
— odzieży specjalnej,
— obuwia specjalnego,
— sprzętu ochrony osobistej,
— niektórych urządzeń zabezpieczających (np. osłon), ostrzegawczych itp.,
— części wyposażenia punktów pierwszej pomocy (np. noszy, apteczek),

przez koszty zużycia, zaliczane w ciężar konta „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" rozumieć należy w zasadzie, odpowiednią nieodpłatną część wartości (przypadającą na dany miesiąc ratę umorzeniową) przedmiotów wydanych z magazynu przedsiębiorstwa do użytkowania; nie uważa się natomiast za koszty BHP wydatków dokonywanych na zakup przedmiotów nietrwałych na skład, ani też — pełnej wartości przedmiotów wydanych w danym okresie z magazynu, o ile odpowiednie przepisy przewidują ich stopniowe umarzanie. Zasady umarzania wartości przedmiotów nietrwałych (stosownie do ich charakteru, czasokresu użytkowania, wartości jednostkowej itd.), jak również zasady ich ewidencji ilościowej i ilościowo-wartościowej — ustalają odrębne przepisy.

5. Zgromadzone na koncie „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" nakłady eksploatacyjne na BHP winny być następnie (już bez podziału na wymienione w ust. 1 pozycje analityczne) odniesione na właściwe konta kosztów (np. w przemyśle średnim i wielkim — na konta poszczególnych wydziałów oraz na konto kosztów ogólnofabrycznych), stosownie do faktycznego miejsca ich dokonania. Rozliczenie to powinno nastąpić w miarę możliwości bezpośrednio w oparciu o odpowiednie dokumenty źródłowe tj. bez stosowania podziału umownego całości kosztów, np. według ilości pracowników. Konto „Koszty bezpieczeństwa i higieny pracy" nie może wykazywać salda na koniec okresu.

6. Wydawanie z magazynów do zużycia lub użytkowania materiałów i przedmiotów nietrwałych na cele BHP, wydawanie zleceń na wykonanie oraz odbiór robót z tego zakresu, dokonywanie różnych, związanych z BHP, wydatków pieniężnych — wymaga na odnośnych dokumentach kontrasygnaty odpowiedzialnego pracownika zakładowej służby bezpieczeństwa i higieny pracy względnie osób przez niego upoważnionych; pracownik ten sprawuje jednocześnie kontrolę prawidłowości i celowości rozchodowania środków na potrzeby BHP (patrz także § 4 ust. 1 pkt. 15 instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania służby bezpieczeństwa i higieny pracy, — wprowadzonej zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 16 września 1953 r. — Monitor Polski Nr A-83, poz. 980). Pracownik służby BHP, względnie osoba upoważniona, obowiązany jest również nadawać akceptowanym dokumentom oznaczenia, zgodne z symboliką zakładowego planu kont, umożliwiające prawidłowe odniesienie nakładów do właściwej pozycji analitycznej kosztów BHP, a następnie, do kosztów właściwego odcinka pracy.

II. Nakłady na inwestycje i na remonty kapitalne

Ewidencję księgową nakładów na inwestycje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy prowadzić należy na koncie 011 „Inwestycje rozpoczęte", ewidencję zaś nakładów na remonty kapitalne z tego zakresu — na koncie 015 „Remonty kapitalne".

Ewidencja ta powinna się opierać na ogólnych zasadach ustalonych w przepisach ramowych planów kont oraz w innych aktualnie obowiązujących przepisach szczegółowych, z tym jednak, że urządzenia analityczne, prowadzone do wymienionych wyżej kont, winny umożliwić wyodrębnienie nakładów na BHP z podziałem na pozycje, których wykaz podano w części I ust. 1 niniejszego okólnika. Szczegółowy zakres rzeczowy tych pozycji reguluje wymieniona w tym ustępie „Nomenklatura nakładów na BHP".

W zakresie inwestycji wyjaśnienia powyższe odnoszą się tylko do obiektów i robót, stanowiących odrębny tytuł względnie odrębny składnik tytułu inwestycyjnego (przy inwestycjach limitowych) lub planu rzeczowo-finansowego (przy inwestycjach pozalimitowych) — w czynnych zakładach pracy.

Nie traktuje się natomiast jako inwestycji z zakresu BHP urządzeń i obiektów zapewniających bezpieczeństwo i higienę pracy w zakładach nowobudowanych, gdzie należyte warunki BHP uwzględnia się już w odpowiednio opracowanych projektach zakładów. Nie stanowią również nakładów na BHP nakłady na pierwsze wyposażenie zakładu w odzież i obuwie specjalne, sprzęt ochrony osobistej itp.

Dyrektor Zarządu Z. Paryziński

69.

OKÓLNIK Nr KS 39/55

z dnia 20 grudnia 1955 r.

zmieniający okólnik Nr KS 30/55 z dnia 25 października 1955 r. w sprawie księgowego ujęcia wyników przeszacowania zapasów w jednostkach gospodarki uspołecznionej na skutek zmiany z dniem 1 stycznia 1956 r. cen artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych.

W okólniku Nr KS 30/55 z dnia 25 października 1955 r. w sprawie księgowego ujęcia wyników przeszacowania zapasów w jednostkach gospodarki uspołecznionej na skutek zmiany z dniem 1 stycznia 1956 r. cen artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 14, poz. 61) ustęp 16 otrzymuje następujące brzmienie:

„16. Wynikiem przeszacowania w przypadku określonym w ust. 15 jest różnica pomiędzy wartością towarów obliczoną w cenach ewidencyjnych stosowanych przed 1 stycznia 1956 r., a wartością tych towarów obliczoną w cenach ewidencyjnych, które będą stosowane od dnia 1 stycznia 1956 r. skorygowana o wyniki przeszacowania odchyleń, t.j. o różnicę pomiędzy wartością odchyleń przypadającą na towary objęte zmianą cen przed wprowadzeniem zmiany cen (ust. 15, pkt 1), a wartością tychże odchyleń po jej wprowadzeniu (ust. 15, pkt. 2)".

Z-ca Dyrektora Zarządu H. Druska

Redakcja i Administracja Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów, Warszawa, ul. Świętokrzyska 12.

Prenumerata wynosi: rocznie — zł 40; półrocznie — zł 22; kwartalnie — zł 12.

Należność za prenumeratę należy wpłacać z góry na 15 dni przed rozpoczęciem kwartału kalendarzowego na r-k Ministerstwa Finansów — Zarząd Centralny Nr 1529-91/1-601 w NBP V Oddział Miejski w Warszawie.

Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów wnosić należy do Administracji w terminie do 15 dni po otrzymaniu następnego numeru.

Cena zł 1,50.

Druk. PWPW, Warszawa, ul. Sanguszki 1 Zam. 5367-55-15.000. B-6-125388.